

טוב אתה לישראל

ואב ואם

צילומים: שוקי לרר ארכיון היוראים

'תלמיד חכם', ותמיד תמיד הדגיש ש'אני עונה מקופיא ואין לסמוך למעשה על מה שאני כותב' (בתקופה אחת, לאחר נישואי, נהגתי לשלוח מכתבי שאלות בענייני יו"ד ח"ב, וכשהבחין רבינו הכ"מ שהשאלות נוגעות למעשה, מכתב אחר מכתב, טרח לציין בשולי אחד ממכתביו שהוא עונה מקופיא ואין לסמוך על דבריו למעשה. כך גם אמר לי בכמה הזדמנויות, זירזני בעצמו להדפיס את כל המכתבים, אבל לכתוב שהדברים 'לא למעשה'). מכל מקום היה פשוט לו שעונה לשם שמים, וממילא אם חז"ל אמרו שהמשיא עצה לשם שמים - סופן להתקיים, אם כן הדברים יתקיימו.

לימוד התורה תפס את כל ישותו, אהבתו ונשמתו

עיקר העיקרים במשנת רבינו זיע"א, היתה, כמובן וכידוע, השקידה העצומה שלו, עמל התורה הבילתי פוסק והשקיעות האין סופית בלימוד התורה, בלימוד האינסטנטיבי וקיום כל 'חובותיו', כתיבת עשרות ספריו המופלאים בכל מכמני תורה והקדשת הזמן להשיב על מאות אלפי מכתבים. הידע העצום של רבינו הכ"מ בכל מכמני תורה, לעומק ולרוחב, נודע בכל העולם ורבות שאלוהו בכל חלקי התורה. כל כולו היה מקשה אחת של תורה וקיום כל המצוות בדקדוק הלכה נדיר, אותו ינק מדודו מרן החזון איש ואביו מרן הקהילות יעקב

חלקי התורה, בבקשת עצה וברכה, ספיקות ותהיות, כשגדול דורינו, מרא דכולא תלמודא וגדול סבילי הדור, מקבל את כולם במאור פנים ובסבלנותו הנודעת. תחשבו על אלפי אלפי יהודים, מכל החוגים והעדויות, שבכל שאלה שהיתה להם, בכל בעיה רפואית, לפני כל נסיעה חפוזה לחדר - לידה, לפני כל ניתוח או כל מצוקה ומחלה, היו פונים מיד לר' חיים. שנים רבות העברתי, כל יום ממש, מגוון שאלות ומצוקות של תושבי העיר, דרך המייל או במכתבים, בפגישות פנים אל פנים או בסיפור כניסתם של השואלים עצמם, לחדרו של רבינו. מאות מאות יהודים מהעיר נכנסו רק דרכי, כאשר בוודאי עוד אלפי פעמים נכנסו אלפי תושבי העיר לר' חיים, לשאול, לבקש, לדבר בלימוד, לשאול שאלות בכל חלקי התורה, להתברך ולהתייעץ. כולנו הרגשנו שאיש אלוקים קדוש ניצב לפנינו, כמו נביא, בעל רוח הקודש, שהשכינה מדברת מתוך גרונו.

בעידא דחדוואת וברגע של העזת פנים, הרהבתי עוז ושאלתי את רבינו הכ"מ, כיצד עונה הוא לכל השואלים, בכל נושא וענין.

הראה לי רבינו זיע"א את דברי מדרש תהלים (מזמור א): "כך מקובלני מרבתי, שכל עצה שהיא לשם שמים סופה להתקיים".

באחד הפעמים שאלתי שאלה ציבורית ורבינו השיב בכל הרצינות: "כזאת שאלה צריך לשאול תלמיד חכם. אתה לא יודע שאני עם הארץ?!"...

ואם כי שסבר, בענותותו המופלגת, שאינו

הרב הגאון רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א, ר"מ בישיבת משאת המלך ותלמידו חביבו של רבנו מרן הגר"ח קניבסקי זיע"א, במאמר ראשוני, דומע וכואב, על הסתלקותו

ומעשה כשמת רבי אליעזר וחלץ רבי עקיבא לפניו את שתי ידיו, והיה מכה על לבו והדם שותת, וכך היה אומר, רבי רבי, רכב ישראל ופרשיו, הרבה מעות יש לי ואין שולחני להרצותן (מסכת שמחות פרק ט).

זאת התחושה.

מגיל 14, כך במשך שלושים שנה בדיוק, זכיתי לשטוח אלפי שאלות בלימוד, בהדרכה ובהנהגה, בעצה ותושיה, קמיה רבינו הכ"מ (הריני כפרת משכבו). בנוסף, בשנים האחרונות, באדיבותם של משפחת רבינו, העברתי במרוצת השנים אלפי שאלות לרבינו, משאלותיהם של תושבי אלעד, ומאות נכנסו לרבינו לשטוח את שאלותיהם בכל

כבה אורו של עולם

"אבל לא הייתי במקווה, אני לא נכנס לרבינו בלי ללכת למקווה קודם", אמרתי, אך הם הפצירו שבכל מקרה אנחנו כבר כאן, אז כדאי לנצל את ההזדמנות.

נכנסתי. ר' אריה קנייבסקי הציג אותי והרב שתק. הביט בי ושתיק. פעם ראשונה (!) שלא התעניין בשלומי. הוא השיב על שאלותי כרגיל, אך ללא שום גילויי חיבה שהיו רגילים אצלו. הייתי בטוח שרבינו שכח מי אני. אך לא חלפה חצי דקה מסיום השיחה ור' אריה יוצא החוצה ואומר לי: "הרב רוצה אותך".

נכנסתי ורבינו אמר לי משהו שקשור לאלעד, וזהו. הוא הכיר אותי היטב, קרא לי שוב במיוחד לדבר על נושא שקשור לאלעד, אך לא טבלתי במקוה-טהרה קודם לכן, אז...

ואכן, אחד מהרבנים בעירנו סיפר לי סיפורים דומים שראה בעיניו. אלו עובדות!

סיפר לי דודי הרה"ג רבי מנחם מנדל מאיר שליט"א, שבאחד הימים נכנס עם פתק עם שמות כל ילדיו והחל לומר לרבינו הכ"מ מה צריך כל אחד, זה זיווג, זה רפואה וכו'. מרן זיע"א אמר לו: "אתה לא צריך לומר לי. אני רואה לבד" (!).

ועוד כמה עובדות ששמעתי מדודי שליט"א השבוע: "הגר"ח זצ"ל שהיה בברית בשכונת רמות בירושלים ואחד התושבים ביקש ברכה לילדים. רבינו הביט בו ואמר לו "רפואה שלמה". האיש עצמו, וגם הסובבים שם, ביניהם אני עצמי- מספר דודי שליט"א- לא הבינו את התשובה. כעבור תקופה קצרה הבינו כולם, כי האדם השתגע ואושפז בבית חולים לתשושי נפש".

עוד מספר דודי שליט"א: "הגעתי פעם אליו עם יהודי שנראה חרדי לכל דבר, אך אני הכרתיו כיהודי שמזלזל במצוות, בלשון המעטה. רבינו פנה אליו ומיד שאל אותו: "אתה שומר שבת?"...

ועוד: "באחד הימים, כשדברתי עם רבינו זצ"ל בעניינים שונים, סובב לפתע את כסאו ואמר לי: אתה יודע שצריך ללמוד עם הילדים כל יום?" עניתי: "מאיפה יש לי זמן ללמוד איתם כל יום?"

של מרן הגר"ח קנייבסקי. הרב פרידמן ביקש לדעת כמה שעות בדיוק בכל יום מקבל ר' חיים קהל, כדי שר' יעקב מאיר שליט"א יסכים לקבל אף הוא קהל באותה כמות שעות. השבתי לו שרבינו מקבל כ- 3 שעות ביום והגר"מ שכטר אמר שאם כך, גם הוא יתאמץ, למרות גילו המופלג, וילך בדרכו של הרב התורה.

למרות שרבינו זיע"א היה כל כך טרוד וכל כך עסוק בלימודיו, בהיותו גדול השקדנים וגדול המתמידים, כשכל רגע היה חשוב אצלו עד למאד מאד, הרי שהקדיש הוא כה הרבה למען רבבות השואלים, שחלקם ממש הטריד, עם שאלות מטופשות ו"קלוץ קשייע'ס". כל כך קשה היה לנתק אותו מהגמרא הקדושה, משובש חייו ורוח אפו, אך הוא הקדיש כל כך הרבה מחייו, על חשבון עשרות ספרים נוספים שלו, על חשבון הדבר היקר לו מכל, זמן לימודו האישי, למען כלל ישראל, והכל באכפתיות גדולה, בלב רחב, בחיוך גדול והמון אהבת חנים לכל יהודי ויהודי. היו פעמים רבות שיכולתי להיכנס, אך לא נכנסתי רק משום שלא רציתי לבזבז את זמנו של רבינו על דברים של מה בכך, וכי לא חבל על זמנו היקר של רבינו?!

כידוע, היה רבינו זיע"א בוחן כליות ולב ויודע על כל הנכנסים אליו, בוחן חרדי ליבם ויודע מעשיהם, כפי שמובא בקדמונים וכפי שהעידו על רבינו הקדוש האריז"ל, והמעשים רבים וידועים. כיון שאיני הולך למקוה בקביעות קבועה, השתדלתי תמיד לטבול במקווה טהרה לפני שנכנסתי לרבינו זצ"ל, ותמיד כשנכנסתי (חוץ מהתקופה האחרונה שמאד נחלש), היה תמיד, אבל תמיד, בקביעות, שואל אותי בחביבות: "מה נשמע?", לפני שהיה מתחיל לענות על השאלות ששטחתי לפניו.

באחד הימים, לפני כמה וכמה שנים, שהיתי עם בני ביתי ברחוב סמוך, וכשסיימנו מה שהיינו צריכים לעשות, הציגו לי בני ביתי ללכת להתפלל מנחה בלדרמן ולהיכנס לר' חיים.

זצוק"ל. לא ניתן לתאר במילים את אהבתו הגדולה לתורה, שהיתה משובש חייו ורוח אפו. הברכה הגדולה ביותר שרבינו איחל לעצמו ולכולנו, היא שנוכה ללמוד, ללמוד וללמוד.

מספר הרה"ג רבי איתמר חבשוש שליט"א, שרבינו עודדו עד מאד להוציא לאור את ספריו הנפלאים: סיפור על אהבת התורה של מרן זצוק"ל, ששמעתי מכלי ראשון. "דודי הרה"ג רבי משה חבשוש שליט"א שכיום הינו ראש כולל בקרית אונו, לפני כ-20 שנה היה ר"מ בשיבה לבעלי תשובה (שערי תשובה וחיים, ברמת אלחנן). פעם ביקשו ממנו לשאול שאלה דחופה מאוד את מרן זצ"ל, אכן השעה היתה מאוחרת, אבל מכיון שזה היה מאוד דחוף, הוא החליט לבוא ולנסות. כשהגיע לקרבת הבית, הוא רואה שהבית מואר. ניגש ודפק בדלת והרבנית ע"ה פתחה לו, והיא אומרת לו, אם אתה רוצה לדבר עם הרב, תנסה, אבל אני גם לא יכולה כעת לדבר עימו! ואז הוא נכנס לחדרו, והוא רואה את מרן זצ"ל כשהוא כולו רוקד בהתלהבות ובשמחה.

לשאלתו השיבה הרבנית ע"ה, שלפני רבע שעה התחדש לו פשט ברשב"א שהיה קשה לו כבר חמש שנים, ומכיון שהצליח ליישב את הדברים, הוא רוקד כבר כרבע שעה, "ואני לא יכולה להפסיק אותו!"...

נכחתי פעם כשנכדו רבי אריה יבלחט"א ביקש להכניס עוד אנשים. נאנח רבינו הכ"מ ואמר: "כל הזמן חולים ורפואות וברכות", ובכל זאת הסכים שייכנסו עוד ועוד. לא היה קל לו לרבינו, לשמוע כל העת את צרותיהם של ישראל, אך- כך הסביר- הרי כתוב במשנה "הוי מקבל כל אדם בסבר פנים יפות". אם כך כתוב בחז"ל, אזי חייבים לקיים.

לפני כמה חודשים התקשר אלי הרה"ג רבי בצלאל פרידמן שליט"א, נאמן ביתו ועורך כתביו של הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטר שליט"א וסיפר שרבי יעקב מאיר שליט"א, מגדולי רבני ברסלב ומראשי ישיבת המקובלים "שער השמים", יהודי קדוש בן 91 בעצמו, מתקשה לקבל זמן רב קהל, אך מוכן להתאמץ בדיוק כמו שעות קבלת הקהל

שפעם אחת לשלש שנים, בפרשת "אם כסף תלוה", יתאספו הכל ויעשו סעודה שיהא חיזוק למצוה זו. ויהי בכלות השלש שנים נולד לו בן, ולאות שהוא בזכות המצוה, אירע יום שמיני למילתו ביום שהיה כתוב מקדם זמן לאסיפתם. ועסק האיש הנ"ל הרבה במצוה כמה וכמה שנים, ובתוך משך השנים האלו נולדו לו כמה בנים".

לכן - מספר לי האברך האלעדי- "הצעת לי להם להקים גמ"ח וכך יזכו לילדים. מאחר שלא היה להם כסף להקים גמ"ח, נתתי להם את כספי חסכוניתי, 20,000 שקל, והצעת לי להם להקים בו גמ"ח. הם נאותו, קנו כספת קטנה ופתחו גמ"ח להלוואות קטנות, ואכן, תוך פחות משנה נולדה להם בת. כעת אני זקוק בדחיפות לכסף שלי, שהפקדתי בידם להקמת הגמ"ח, אך אני חושש ליטול את כספם ולמוטט בכך את הגמ"ח, המבוסס כמעט כולו על 20,000 שקל שלי, ואני רוצה להתייעץ עם מרן הגר"ח זיע"א על הענין".

המשך בעמוד 90

פעם אמר לאחד שבדק את המזוזות, שיבדוק שוב. תמה השואל בפני שהרי בדק לא מזמן, ומצאתי שרבונו הכ"מ בפירושו על מסכת מזוזה, מביא מהספה"ק שעצם בדיקת מזוזות היא סגולה לדברים רבים, ע"ש. ולבסוף הוברר שהמזוזה היתה פסולה.

המעשה הבא שתקראו כעת אירע לפני כשמונה שנים. הגיע אלי לכולל 'מדרש אליה' אברך מופלג מעירנו, מגדולי בעלי החדש באלעד, וביקש שאכתוב בעבורו דף- שאלה למר"ר מרן הגר"ח קניבסקי זיע"א. האברך סיפר כך: "ישנו זוג שחמש שנים לא נולדו להם ילדים. הראתי להם את דברי החפץ חיים בספרו 'שם עולם' (ח"א ח), הכותב כך: 'אודות האנשים המחפשים סגולות, הסגולה היותר טובה שבעולם היא עצת חז"ל, ובעיני ראיתי מעשה נורא שהיה בענין זה. איש אחד היו לו בנים ומתו כולם, ובא לפני חכם שיתן לו עצה וסגולה לענין זה, והשיב לו: 'איני יודע סגולות, אך עצתי שתעשה גמ"ח קבוע בעיר, אולי יתן ה' שבזכות מדת החדש שתתנהג עם אנשים יתחדש השם יתברך עמך ויתן לך בנים'. ושמע לעצתו, ועסק הרבה בענין זה עד שעשה גמ"ח קבוע בעיר, והוא קיבל על עצמו המצוה להתעסק בענין זה להלוות על משכונות, ועשה פנקס עם תקנות לענין זה כנהוג. ובתוך התקנות היה כתוב

והוא ענה בנחרצות: "אתה חייב! אתה חייב ללמוד איתם כל יום!".

סיפר לי השבוע יהודי חשוב, שנכנס לרבינו פעמים רבות בגלל בעיה שהיתה לביתו, בה טענו הרופאים שלא ייוולדו לה ילדים. רבינו חזר ואמר בכל פעם: "הכל יהיה בסדר! יהיו לה ילדים והכל בסדר!" כעבור שנה נכנס שוב והרב שב על דבריו. האברך "התפוצץ" ואמר לרבינו שהיא כבר יחסית מבוגרת ומה יהיה ורבינו ממשיך להתעקש, שהכל יהיה בסדר ולא לדאוג. ואכן, יש לה כיום כבר כמה וכמה ילדים, בריאים ושלמים, ברוך ה'.

ידוע המעשה בבן ישיבה שנכנס לרבינו זיע"א וביקש ברכה לזיווג הגון. מרן זצוק"ל הביט בו ואמר: "תפסיק לאכול בשר בחלב!".

הבחור יצא החוצה ופרץ בבכי נסער, כשהוא מספר שהוא נוהג לאכול בשר ולאחר מכן הוא "חייב", רחמנא ליצול, לשתות כוס קפה. נכנסו מיד הנוכחים ותהו מנין ידע זאת, ורבינו השיב בתדהמה: "וכי לא ראיתם על המצח שלו צורה של גדי?". (כמובא בספרים הקדושים שהאוכל בשר בחלב הצדיקים רואים על מצחו צורת גדי, ע"ש הפסוק "לא תבשל גדי בחלב אימו").

סיפר לי אברך תושב עירנו, שהיו לו אבנים בכליות והוא סבל מכך מרורות. הרופאים לא ידעו מה לעשות, כיון שהאבנים שהו במקום שקשה להוציאם, גם בפעולה רפואית, ולא היה ברור מה יעשו כדי להוציא את האבנים.

פנה האברך לרבינו ומרן זצוק"ל אמר לו: "תלמד אבן העזר, הכל יסתדר". היה זה ביום שישי, ובמוצאי שבת התיישב האברך, פתח "שולחן ערוך אבן העזר" והחל ללמוד בקול רם. עברה חצי שעה של לימוד רציני בקול ובעיון והאברך חש כאבים חזקים ביותר. הוא אץ רץ לשירותים והאבנים יצאו מיד, לחלוטין, לגמרי. הסיטוס הסתיים.

כל מה שחז"ל אומרים - מדויק!!!

ההתייחסות לדברי חז"ל בלבב של מרא דכולא תלמודא זיע"א היתה כפשוטה. מה שכתוב בחז"ל, בכל גמרא או מדרש, בבלי וירושלמי, מדרשים לא מפורסמים לקהל הלומד הרחב ודברי הוזה"ק והקדמונים, הרי הם קדש קדשים. בכל פעם שנשאלה שאלה שיש עליה התייחסות בחז"ל או בקדמונים, הרי כך הורה למעשה, ללא כחל ושרק. בכל פעם ששאלוני על הוראות שהורה רבינו והשואלים לא הבינו, היה פשוט וברור שההוראה נמצאת בחז"ל או בספרים. כך היה בעשרות מקרים. נותר היה רק לחפש ולמצוא את המקור. פעם אחת אמר לשואל ששאל על אחד שביזה ת"ח, שהוא 'חייב סקילה', ותמיהו השומעים מנין. חיפשתי ומצאתי כך מפורש בזוה"ק, שכשם שמחלל שבת דינו בסקילה, כך המבזה ת"ח דינו בסקילה.

למה לא עושים הבדלה?

'פרשת הקהל' שנקראת במקדש בדיוק במוצאי יום טוב ראשון ומרן זצ"ל רצה ללמוד בנושאים אלו, כדי לקיים את ה'ונשלמה פרים שפתינו' של עניני היום. הזמן עבר וכולם ממתנים, אך מרן זיע"א שקוע ב"קונטרס פרשת המלך", העוסקים בעניניו של יום. כשסיים, כעבור זמן ארוך- יחסית, לעיין בכל הקונטרס, הרים את עיניו ושאל בתמימה גדולה: "למה לא מתחילים 'הבדלה'? למי מחכים?"...

אנו בעיצומה של שנת השמיטה, והנה סיפור אחד מיני רבים, ממה שראינו כולנו על שקיעותו, הצמא האדיר של ר' חיים, לכל דבר שקשור ללימוד התורה. סיפור שאירע במוצאי השמיטה. במוצאי יום טוב ראשון של חג הסוכות התשס"ט, שהיה יומו של קריאת ההקלה, אם ביהמ"ק היה נבנה, הגעתי לביהמ"ד "לדרמן", שם המתין רבנו זיע"א לתפילת ערבית ומסרתי לו את קונטרס "פרשת המלך" שכתבתי אז ובו חידושי תורה על "פרשת הקהל". מרן זצ"ל שמח ואמר: "דבר בעתו מה טוב. אני אעבור על זה בלי נדר" ומיד התחיל לקרוא בו ברפרוף. בסיום התפילה החלו לרקוד ומרן זיע"א נטל את הקונטרס ועלה לסוכתו, שם התכנסו המונים המונים והדחיפות והלחץ היו קשים מנשוא. רבנו זצ"ל התיישב במקומו שבראש השולחן והחל לעבור על הקונטרס בעיון, דף אחר דף. לא בגללי, כמובן, אלא כנראה מהסיבה שהקונטרס נכתב על